

Юлія Тіхонравова
Кримський економічний інститут
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
ім. Вадима Гетьмана»
м. Сімферополь, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ПРЯМИХ МАТЕРІАЛЬНИХ ВИТРАТ ВИНОРОБСТВА

Одним з найбільш важливих показників ефективності виробництва є собівартість продукції. Вона відображає величину поточних витрат, які мають виробничий характер і забезпечують процес простого відтворення на підприємстві. Рівень собівартості продукції впливає на ряд ключових показників, серед яких слід виділити: фінансові результати діяльності підприємств, фінансовий стан суб'єктів господарювання, конкурентоспроможність продукції.

Слід зазначити те, що витрати, які формують собівартість продукції, за економічним змістом групуються за елементами: прямі матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація, інші витрати. Найбільшу питому вагу в собівартості продукції виноробної галузі займають прямі матеріальні витрати. У зв'язку з цим облік і аналіз матеріальних витрат є важливим інструментом у системі управління підприємством.

В даний час виноробство в Україні – одна з найбільш перспективних галузей. Аналіз витрат виноматеріалів на підприємствах АПК свідчить про те, що фактичні витрати у виробництві і на складах практично не перевищують норм і повністю включаються у виробничу собівартість продукції. З метою внесення пропозицій щодо підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів розглянемо особливості роботи лідера виноробної галузі Криму НВАО «Масандра».

За даними НВАО «Масандра» у 2008-2009 р.р. спостерігалось підвищення вартості сировини, пов'язане з використанням купованих виноматеріалів у більшому обсязі, ніж передбачалося планом, а також із зростанням цін, внаслідок чого повна собівартість товарної продукції значно зросла (таблиця 1).

Дохід від реалізації вина в 2008 р. в порівнянні з 2007 р. виріс на 20,4%; в 2009 р. в порівнянні з 2008 р. на 19,3%; в 2009 р. в порівнянні з 2007 р. на 43,6%. Собівартість реалізованого вина зросла в 2008 р. в порівнянні з 2007 р. на 21,5%; в 2009 р. в порівнянні з 2008 р. на 19,7%; в 2009 р. в порівнянні з 2007 р. на 45,6%.

Основні показники діяльності НВАО «Масандра» у 2008-2009 р.р., тис.грн.

Рік	Дохід від реалізації вина	Собівартість реалізованого вина	Подорожчання прямих матеріальних витрат		
			Сировина	Допоміжні матеріали і вода	Паливо і електроенергія
2007	111258,4	59897,9	-	-	-
2008	133935,5	72792,3	+874,0	+1283,0	+303,7
2009	159740,5	87142,4	+678,8	+4232,2	-

Як бачимо, зростання собівартості продукції НВАО «Масандра» випереджає зростання доходів від реалізації продукції виноробства. Це свідчить про зменшення рентабельності виробництва, а отже і виноробної галузі. У зв'язку з тим, що прямі матеріальні витрати суттєво впливають не лише на формування собівартості продукції виноробства, але і в цілому на рентабельність провідних кримських підприємств, виникає необхідність пошуку варіантів економії та раціонального використання матеріальних ресурсів.

Враховуючи те, що в складі матеріальних витрат переважає вартість сировини, у виноробстві розроблено деталізовані норми втрат виноматеріалів. Втрати сировини і матеріалів у виноробстві виникають практично на всіх стадіях технологічного процесу, зокрема: втрати спирту при спиртуванні суслу; втрати соків, виноматеріалів і вин при їх зберіганні та витримці; втрати соків і виноматеріалів при технологічній обробці; втрати спирту при приготуванні настоїв інгредієнтів; втрати вина при розливі, обробці, зберіганні, упаковці; втрати спирту в соках і виноматеріалах; втрати соків і виноматеріалів при прийманні.

Нормування витрат відбувається, виходячи з технології виробництва з врахуванням питомих прямих витрат у фізичних одиницях. При порівнянні фактичних і затверджених поточними нормативами витрат проводиться аналіз господарської діяльності підприємства, намічаються шляхи використання резервів, розробляються нові нормативи витрат на наступний звітний період. У зв'язку з цим виникає необхідність в організації обліку поточних норм витрат на виробництво продукції.

Особливості технологічного процесу виноробства зумовлюють: розробку норм витрат на виробництво на підставі технологічних карт, нормативів поточних прямих матеріальних витрат, ставок розподілу непрямих витрат; складання нормативних калькуляцій на виноробну продукцію за статтями витрат, розрахунок нормативної собівартості залишків незавершеного виробництва на кінець місяця; необхідність ведення обліку прямих поточних витрат зі складанням оперативних зведень фактичних витрат, з урахуванням відхилень

від норм за їх причинами; необхідність ведення обліку поточних непрямих витрат з накопиченням даних про фактичні витрати і відхилення їх від норм; списання витрати на брак і визначення витрат від браку; розподіл непрямих витрат між об'єктами обліку витрат; визначення у зведеній відомості даних про всі витрати за нормами і відхиленнями від них; проведення перерахунку залишків незавершеного виробництва на початок наступного періоду на підставі обліку зміни норм і нормативної собівартості; розрахунок фактичної собівартості випущеної продукції за статтями калькуляції; доведення нормативних витрат до фактичних; визначення нормативної собівартості випуску за статтями калькуляції на наступний період.

Потреба в матеріалах розраховується в натуральному виразі з урахуванням норми витрат сировини на одиницю продукції і планованого обсягу виробництва. При визначенні вартості матеріалів необхідно враховувати індекс зростання цін на основні види сировини і матеріалів. З метою підвищення ефективності обліку прямих матеріальних витрат, пропонуємо використовувати такі субрахунки:

1) для сировини і матеріалів: субрах.2011 «Вино, виноматеріали, спирт»; субрах.2012 «Допоміжні матеріали»; субрах.2013 «Інші матеріали»; субрах.2021 «Покупні виноматеріали»; субрах.2022 «Комплектуючі вироби»; субрах. 203 «Паливо»; субрах.204 «Тара та тарні матеріали»; субрах.205 «Будівельні матеріали»; субрах.206 «Матеріали передані на переробку»; субрах.207 «Запасні частини»; субрах.208 «Матеріали сільськогосподарського призначення»; субрах.209 «Інші матеріали»;

2) для виробництва продукції: субрах.231 «Основне виробництво»; субрах.232 «Допоміжне виробництво»; субрах.233 «Непромислові виробництва».

Крім того, враховуючи специфіку роботи підприємства, для підвищення аналітичності обліку, до вищевказаних субрахунків потрібно відкривати додаткові субрахунки за центрами відповідальності у розрізі цехів та видів продукції. Так для обліку основного виробництва пропонується застосовувати такі субрахунки: субрахунок 4 порядку – призначено для обліку виробництва за відповідними підрозділами (231(1)); субрахунок 5 порядку – призначено для обліку виробництва за технологічними процесами (2311(1)); субрахунок 6 порядку – призначено для обліку виробництва за видами продукції (23111(1)). Крім того, облік виробництва за видами продукції пропонуємо вести за видами витрат (прямі матеріальні витрати, витрати на оплату праці та відрахування до фондів соціального страхування, розподілені непрямі витрати, інші прямі витрати).

Запропоновані доповнення до діючого плану рахунків дозволять підвищити аналітичність обліку в розрізі центрів відповідальності з урахуванням специфіки виробництва на конкретних виноробних підприємствах.

Світлана Тітова, асистент